

skulde det efter Regjeringens Forslag bevise, men efter vort Forslag er det nok, naar Dommeren skjønner det. Det er en stor Indrømmelse ikke blot ligeoverfor det nærværende Lovforslag, men overfor Lyendeloven i det Hele. Jeg mener ikke, at denne Indrømmelse er for meget, tværtimod, og derfor kan jeg ikke have nogen synderlig Frygt for, at § 8 skal virke uheldigt. Hvad det angaar, at sætte Bøderne mindre, fra 20 til 100 Kr., saaledes som det er foreslaaet af det ærede Medlem fra Slagelse (Lauher), da lægger jeg ikke megen Vægt derpaa, thi jeg tror ikke, at Lyendet vil komme op over Bøder paa 100 Kr. undtagen rent undtagelsesvis. Grunden, hvorfor man oprindelig har sat disse Summer fra 20 til 200 Kr., har væsentlig været den, at der kan være Forhold, hvor Husbonden, Principalen kan komme op til den nævnte Størrelse. — Jeg lægger ikke megen Vægt paa Lovforslaget i det Hele, men da der er ikke saa Medborgere, der lægge Vægt derpaa, har jeg ikke villet negte min Medvirkning til at gjøre det saa godt som muligt, og jeg kan ikke benegte, at med Hensyn til det løse Forhold overfor Fæstestitutionen vil det virkelig kunne komme til at gjøre nogen Gavn og maasse ogsaa tjene til Hift og her, i alt Fald for de humane Besidderes Vedkommende at fæstne Forholdet noget; men hvad jeg lægger mest Vægt paa, er, at Befolkningen, baade Store og Smaa, kommer til at se — thi der har været stor Uro og Bevægelse i Anledning af Forandringen i Lyendeforholdet — at baade Høire og Venstre og Ministeriet ere enige om, at der ikke er noget Stort at gjøre. Jeg haaber, at det skal bidrage til, at man kommer til at se, at Forbedringen af Forholdet skal opnaaes af ganske andre Veie, ikke alene i dette Forhold, men ogsaa i de fleste andre, end ved Love. Det er Samfundstilstanden, den indre Samfundstilstand i det Hele, der afføder Love og ikke omvendt Love, der afføder Samfundstilstande. Jeg haaber derfor, at dette Forslag skal bidrage til, at de Mange, der have været urolige i dette Forhold, nu maa kunne komme til at se, at der er skænket det tilbørlig Overveieelse, og at man fra begge Sider er kommen overens om, at der ikke er mere her at gjøre, og at de maa komme til at sige: Mon ikke Skylden skulde ligge i Samfundets Udvikling i det Hele og ikke i Lovene? Jeg haaber altsaa, om jeg maa udtrykke mig saaledes, at dette Agitationsstof — thi Lyendeforholdet har været et Agitationsstof — ved nærværende Lov vil være som blæst ud af Verden, og derved er ogsaa vundet Noget. Derfor har jeg kunnet gaa med til dette Forslag, idet jeg, som sagt, ikke skal bestride, at, om detjend ikke kan bevirke noget Gavnligt, saa vil det i alt Fald ikke virke skadeligt.

S. Madsen: Jeg kan i det Hele ikke Andet end udtale min Aerkjendelse af den

Maade, hvorpaa Udvalget har behandlet den foreliggende Sag, og jeg maa i Modsetning til det ærede Medlem for Hjøsteds Amts 2den Valgkreds (Sagd) slutte mig til, hvad den ærede sidste Læser udtalte. Ogsaa jeg er af den Anskuelse, at der ikke ad Lovgivningsveien lader sig hjælpe stort ved de Mangler eller Klager, der fremkomme over Lyendeforholdet, men endskjøndt jeg, som sagt, anerkjender den Maade, hvorpaa Udvalget har taget denne Sag, og glæder mig særlig over, at der er opnaaet Enighed i Udvalget, hvorved jeg føler mig overbevist om, som det ogsaa blev bemærket af den ærede sidste Læser, at nu vil det Agitationsmiddel, som denne Sag har været, falde bort, saa er der dog et Punkt, som jeg ikke kan undlade at gjøre en Bemærkning om. Det er Lovforslagets § 8. Det ærede Medlem, som sidst havde Ordet, udtalte saa klart, at han ikke troede, at der egentlig kunde opnaaes noget Væsentligt ved, at Forholdet blev et Kontraktforhold, og dette er jeg ogsaa enig med ham i. Da det imidlertid for at opnaa Enighed har været nødvendigt at indføre en Bestemmelse som den, der indeholdes i Forslaget til § 8, kan jeg ogsaa godt slutte mig til dem; men jeg tror, at den er meget uheldig affattet, og jeg vil derfor tillade mig at henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, om det ikke mellem anden og tredje Behandling skulde være muligt for Udvalget at finde en Affattelse, som kunde ligge omtrent midt imellem, hvad der er foreslaaet af det ærede Medlem for Sorø Amts 3die Valgkreds (Lauher) og Udvalgets Forslag under Nr. 9; thi jeg tror, at dette sidste er noget uheldigt. Jeg har ikke kunnet faae anden Opfattelse ud af det, end at ligesom ved Forholdets Indgaaelse, naar Lyendet bliver fæstet, saaledes kan der ogsaa paa et senere Tidspunkt foretages skriftlig Kontrakt oprettet (L. H. Nielsen: Det kan der ikke!). Ja, i hvert Tilfælde ved jeg ikke, hvorledes det ærede Udvalg kommer til i andet Stykke at udtale, at negter Lyendet eller Husbonden — det være sig nu hvilken af Parterne det vil — at underskrive en saadan Kontrakt, bliver det med det Samme at betragte, som om Lyendet negter at træde i Tjeneste, eller Husbonden negter at modtage det. Jeg finder dette meget uheldigt, og jeg tror, at, naar der skal oprettes Kontrakt, maa der indsettes en Bestemmelse, som klart udtaler, at naar der skal oprettes Kontrakt, anses Lyendeforholdet ikke for stiftet, før Kontrakten er underskrevet af begge Parter; thi som Forholdet er stillet frem her, vil der let kunne komme en Tvistighed tilstede, som det kan have sine store Banfeligheder at faae afgjort, og i hvilket Kjendelsen væsentlig maa komme til at bero paa Vedkommendes Udsagn, thi det er vel i de færreste Tilfælde, at der er Vidner tilstede, naar en saadan Lyendeafford indgaaes. Sæt, at Husbonden og Lyendet ere enige om Lønnen og de øvrige Bestemmelser, men at Lyendet ikke har modtaget sine Fæstpenge, kan det saa an-